

Fylkesmannen i Aust-og Vest-Agder

Tilråkning fra Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder om vern av Hålandsheia naturreservat i Evje og Hornnes kommune, Oksåsen naturreservat i Flekkefjord kommune, Gardefjell naturreservat i Bygland kommune, Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat (utvidelse av Dikeelva naturreservat) i Birkenes kommune samt utvidelser av Urdvatn og Kallingshei naturreservat og Øyvassheia naturreservat i Åmli kommune

Aust- og Vest-Agder fylker

Juli 2018

Innhold

Om verneområdene.....	3
Hjemmelsgrunnlag.....	3
Vurdering etter naturmangfoldloven kapittel II.....	4
Verneverdier	5
Hålandsheia naturreservat	5
Oksåsen naturreservat	5
Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat (utv. Dikeelva naturreservat).....	6
Urdrvatt og Kallingshei naturreservat (utv.).....	7
Øyvassheia naturreservat (utv.)	7
Gardefjellet naturreservat	8
Verneformål	9
Andre interesser.....	9
Saksbehandling.....	10
Bakgrunn	10
Verneprosessen for områdene.....	10
Viktige endringer etter høring av verneplanen	11
Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser	12
Lokal og sentral høring	12
Innkommne høringsinnspill til verneplanen.....	12
Fylkesmannens vurdering av innspillene	20
Urdrvatt – og Kallingshei naturreservat (utv.)	20
Øyvassheia naturreservat (utv.)	22
Hålandsheia naturreservat	23
Oksåsen naturreservat	25
Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat (utv.).....	25
Gardefjellet naturreservat	26
Fylkesmannens tilrådning	28
Vedlegg 1 – Verneforskrifter.....	29
Forskrift for Hålandsheia naturreservat, Evje og Hornnes kommune, Aust -Agder.....	29
Forskrift for Oksåsen naturreservat, Flekkefjord kommune, Vest-Agder.....	32
Forskrift for Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat, Birkenes kommune, Aust -Agder.....	35
Forskrift for Urdrvatt og Kallingshei naturreservat, Åmli kommune, Aust -Agder.....	38
Forskrift for Øyvassheia naturreservat, Åmli kommune, Aust -Agder	41
Forskrift for Gardefjellet naturreservat, Bygland kommune, Aust -Agder	44
Vedlegg 2 – Vernekart	47
Vedlegg 3 – Innkomne merknader til høringen.....	47

Om verneområdene

Fylkesmannen i Aust- og Vest- Agder legger med dette fram forslag om å opprette tre nye naturreservater samt å utvide tre eksisterende naturreservater i Aust-Agder og Vest-Agder fylke. Av førstnevnte ligger Hålandsheia naturreservat i Evje og Hornnes kommune, Gardefjell naturreservat i Bygland kommune og Oksåsen naturreservat i Flekkefjord kommune. Av de tre utvidelsene som tilrås, ligger Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat i Birkenes kommune og Urdvatn og Kallingshei naturreservat og Øyvassheia naturreservat i Åmli kommune. Alle områdene som tilrås omfatter skogområder på privat eiendom som er tilbudt staten gjennom ordningen med frivillig vern. Tabellen nedenfor gjengir grunnleggende informasjon om verneområdene som tilrås.

Navn	Kommune	Areal i daa utvidelse	Areal i daa (totalt)	Verdi-vurdering
Hålandsheia	Evje og Hornnes		8220	**
Oksåsen	Flekkefjord		1 392	**(*)
Brattfossheia og Øygardsmarka (utv.)	Birkenes	3 301	5 620	**
Urdvatn og Kallingshei (utv.)	Åmli	8 068	34 081	**
Øyvassheia (utv.)	Åmli	961	7 859	*
Gardefjellet	Bygland		18 364	*

Hjemmelsgrunnlag

Skogområdene foreslås vernet i medhold av lov av 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier i §§ 35 til 39. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må imidlertid beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den enkelte vernekategori i §§ 36 og 37. Naturreservat er den strengeste verneformen etter naturmangfold-loven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfold-lovens § 37, som lyder slik:

«Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettningstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel».

Vurdering etter naturmangfoldloven kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen. Bestemmelsene i naturmangfoldloven skal inngå som en integrert del i skjønnsutøvingen ved saksbehandling av vernesaker etter naturmangfoldloven. Miljøkonsekvensene av vernet skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte vernet og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om natur- og verneverdiene i de foreslåtte naturreservater er innhentet gjennom de nasjonale naturfaglige registreringene av skogområder i tilknytning til frivillig vern av skog og kartlegging av edelløvkoger i Aust- og Vest-Agder. Disse registreringene dokumenterer godt natur- og verneverdier i området.

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder har vurdert verneforslagets effekt på naturverdiene. Verneforskriften åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres, herunder tradisjonelt friluftsliv og bruk av området til små- og storviltjakt. For enkelte aktiviteter vil et vern imidlertid innebære restriksjoner, noe som gir verneverdiene en økt beskyttelse. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i området vil de aktivitetene som er tillatt i henhold til verneforskriften, etter all sannsynlighet ikke få en vesentlig negativ innvirkning på natur- og verneverdiene. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i området. Etter Fylkesmannens vurdering vil vernet med stor grad av sannsynlighet føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Fylkesmannen er av den oppfatning at den foreliggende kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og økologisk tilstand i denne saken står i et rimelig forhold til sakens karakter, og mener derfor at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt. På denne bakgrunn mener vi at det foreligger nok kunnskap om effekten av vernet slik at føre-var-prinsippet ikke får særlig vekt i denne saken, jf. naturmangfoldloven § 9.

Hvilke aktiviteter og tiltak som kan tillates i det foreslåtte verneområdet bestemmes av verneforskriften. Om det kan åpnes for enkelte aktiviteter i naturreservatene, vil bli vurdert i

løpet av verneprosessen, i samsvar med prinsippet om samlet belastning. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er med dette vurdert og tillagt vekt.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i denne saken ettersom et vern vil legge vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjennomføres i området. Videre vil eventuelle godkjente tiltak, som regel i samsvar med verneforskriften, ikke ha vesentlig negativ effekt på verneverdiene, registrerte naturtyper, arter eller økosystem. Når det gjelder § 12 kan for eksempel lokaliseringsalternativer være aktuelt å vurdere i forbindelse med søknader om dispensasjon fra verneforskriften.

Verneverdier

Hålandsheia naturreservat

Områdets fremste kvaliteter er knyttet til relativt rik forekomst av gammel osp, større partier med relativt gammel og storvokst furuskog med innslag av gamle trær over 200 år samt at Hålandsheia fremstår som et stort sammenhengende skoglandskap nesten uten nyere hogstingrep og få tyngre tekniske inngrep. Området er godt arrondert.

Innenfor foreslått verneområde er det registrert fire avgrensede kjerneområder, alle som gamle ospholt. Totalt sett er furu dominerende treslag i området, men gran, bjørk, eiker og osp er også vanlig. I mindre grad inngår rogn, mens selje, eik og hassel opptrer sparsomt.

Nesten hele arealet består av såkalt gammelskog, men snittalderen varierer betydelig og er i visse parti relativt lav. Området mellom Krokvatna og Orreleikmyra (mellom Hålandsheia og Ryssehei) skiller seg litt positivt ut ved å omfatte den jevnt over eldste og mest produktive gammelskogen for området som helhet. Dominerende aldersklasse for furuskogen er typisk 100-130(-150) år. Antallet påviste rødlistearter i området er relativt lavt med 4 arter (*Caliciopsis calicioides* (EN), gubbeskjegg (NT), kort trollskjegg (NT) og *Rinodina sheardii* (NT)). De registrerte rødlisteartene er først og fremst tilknyttet osp, men enkelte er også tilknyttet furu og bergvegg/bekkekløfter.

Hålandsheia er vurdert som regionalt verneverdig (**) og vil bidra til å oppfylle viktige mangler i skogvernet innenfor lavlandsskog og boreal løvblandingsskog, herunder ospeskog.

Oksåsen naturreservat

Området som har vært kartlagt i forbindelse med frivillig vern er stort, ca. 4000 daa. Naturreservatet som nå foreslås opprettet er noe mindre, på 1 392 daa. Det har vært gjennomført naturfaglige registreringer i området i to omganger (i 1994 og 1997) og det er dokumentert at området innehar betydelige verneverdier knyttet til rik edelløvsskog og gammel edelløvsskog.

Furu er vanligste treslag, og dominerer alle fattige heiområder. Eiker er vanlig i hele området, men er særlig framtrædende i SV, hvor det finnes godt utviklet eikeskog, både av fattig

(blåbær) og rik (lågurt) type. Den største treslagsmosaikken finnes i skredjordsområdet under stupet på Oksåsen, hvor lind dominerer i flere partier og alm, ask og hassel er godt representert. Noen eksemplarer av barlind ble også registrert i dette området. Lind og alm finnes spredt noen flere steder i SV. Området er preget av skog som har vært under fri utvikling i flere generasjoner. De rike løvskogspartiene i SV har en variert skogstruktur med svært mange grove edelløvtrær. Her finnes mye høystammet lind og eik med brysthøydiameter på mellom 50 og 60 cm.

En større del av området er artsfattig og med nokså lavt potensial for særlig sjeldne eller kravfulle arter. I sterk kontrast til dette er den sørvestlige delen av området svært rik, med flere påviste sjeldne og kravfulle arter og dessuten stort potensial for flere interessante funn. Ikke minst gjelder dette kravfulle insektarter.

Oksåsen er vurdert som regionalt til nasjonalt verneverdig (**(*)). Området oppfyller følgende prioriterte mangler ved skogvernet i Norge: (i) ”gjenværende, forholdsvis intakte områder av lavereliggende skog i (...) boreonemoral sone” og (ii) ”gjenværende, forholdsvis intakte forekomster av rike skogtyper som edellauvskog, (...)”. Området bidrar betydelig til oppfyllelse av mangler da det inneholder stort areal lavtliggende skog og et stort kjerneområde med rik edelløvskog.

Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat (utv. Dikeelva naturreservat)

Den foreslåtte utvidelsen av verneområdet ligger om lag 5 km vest for Birkeland sentrum. De naturfaglige kartleggingene i området ble gjennomført i 2016, og det ble registrert 7 kjerneområder. Området er variert, og det er registrert flere ulike naturtyper som gammel eikeskog, gammel sump- og kildeskog, ospholt, gammel lavlandsblandingsskog og lågurt-eikeskog. Alle kjerneområdene er inkludert i forslag til nytt verneområde. Kjerneområde 1 utgjør i hovedsak bratte vestvendte lier med fjell og rasmark og er sammensatt av flere viktige naturtyper med potensiell stor biomangfoldverdi. Dette er gammel eikeskog som dekker de største arealene og det finnes en del gammel solvarm bergfurskog. I vestre deler, knyttet til de mer topografisk varierte områdene er det innslag av lågurt og svak lågurtskog, blokkmarkskog og områder på rikere løsmasser med kalkrike utforminger på mindre arealer. I disse områdene er også treslagsvariasjonen mye større med eik, osp, lind og alm. Den eldste eikeskogen med gamle og hule trær, innslag av grov død ved og enkelte nokså storvokste trær finner vi innenfor kjerneområde 5.

De viktigste kvalitetene ved området er helt klart knyttet til de topografisk varierte områdene rundt Mollestad daler, men sett i sammenheng med Dikeelva naturreservat vil området også utgjøre et større og typisk barskogsområde i lavereliggende deler av Agder.

Det ble funnet få rødlistede arter i området, kun alm og barlind av truede arter. Av nær truede arter ble det registrert almelav og almekullsopp. Området har imidlertid et potensiale for flere funn, særlig knyttet til insektsfaunaen i de sørvestvendte varme skråningene ned mot Mollestad daler.

Dikeelva vurderes som regionalt verneverdig (**) og vil bidra til å oppfylle viktige mangler i skogvernet innenfor lavlandsskog.

Urdvatn og Kallingshei naturreservat (utv.)

Utvidelsen av Urdvatn og Kallingshei naturreservat omfatter to områder som utgjør et mindre areal på østsiden av eksisterende verneområde og et større areal på vestsiden som omfatter et område sørøst for Kallingsvatn. Den vestlige utvidelsen innlemmer også Barlindtjønn naturreservat i det nye verneområdet.

Når det gjelder den vestlige utvidelsen tilsvarende denne tilnærmet det området som ble funnet verneverdig etter gjennomført kartlegging. Til tross for at arealet er lite, gir det likevel en betydelig bedre arrondering av naturreservatet. Det ble ikke funnet noen kjerneområder eller naturtypelokaliteter innenfor det verneverdige området. Verneverdig areal består i hovedsak av furuskog og løvblandet barblandingsskog.

For den østlige utvidelsen er vegetasjonen generelt fattig, men med sparsomt innslag av svak lågurtskog og rikere sig i vestre delområde ved Lyngvatn. Gran og furu dominerer skogbildet totalt sett. Bjørk er også vanlig, mens osp og rogn opptrer mer spredt. Det finnes også sparsomt innslag av eik, og meget sparsomt innslag av selje, barlind, hassel og svartor. Dominerende skogtyper er fattig furu- og barblandingsskog (lyngskog) og blåbærskog. Eldre trær er begrenset til lavereliggende areal. Granskogen nede ved Lyngvatn (og innenfor Barlindtjønn NR) avviker betydelig fra den på større høydelag ved å være relativt høyproduktiv og storvokst. Nord for Barlindtjønn naturreservat finnes det også innslag av spredte gamle furutrær som er 200-250 år gamle. Verneverdig utvidelsesareal omkring Barlindtjønn naturreservat vil bidra til større areal og bedret arrondering, et parti med storvokst, ganske høyproduktiv granskog med mye osp og et parti med biologisk gammel furu.

Det ble registrert to kjerneområder under kartleggingen, begge er registrert som gammel boreal lauvskog med utforming gammelt ospeskog. Innenfor kjerneområdene er det funnet få (2) rødlistearter hvorav barlind er en av dem. Det er imidlertid potensiale for funn av flere moderat krevende arter knyttet til furu, gran og eik. Det ble også funnet en ny lavart for Norge innenfor kjerneområdet på vestsiden av Lyngvatn: *Micarea deminuta*.

Den foreslåtte utvidelsen av Urdvatn/Kallingshei naturreservat er samlet vurdert til regionalt verneverdig (**). Området rundt Barlindtjønn naturreservat vil i liten grad kunne bidra til oppfylging av den generelle mangelen innenfor lavlandsskog.

Øyvassheia naturreservat (utv.)

Det har blitt gjennomført to naturfaglige kartlegginger i forbindelse med utvidelse av Øyvassheia naturreservat. Området sør for eksisterende reservat ble vurdert som ikke verneverdig, og utvidelsen omfatter derfor kun et areal i nord.

Avgrenset verneverdig areal ligger øst for Øyvassheia naturreservat og sørøst for Sinevatn på heia vest for Askland i Gjøvdal, i Åmli kommune. Arealet består av en veksling mellom skogkledde åser, åpne myrer og bratte nordvendte skrenter. Vegetasjonen innenfor verneverdig areal er generelt fattig og skogbildet er dominert av gran og furu. Bjørk er vanlig, mens osp finnes mer lokalt i relativt stort omfang i nordhellinger. Nesten hele arealet består

av såkalt gammelskog, men med relativt lav snittalder på ca. 80-120 år. Furuskogen er stedvis noe eldre, ca. 150 år.

Isolert sett scorer dette arealet lavt på de alle fleste parametere, og arealet er dessuten lite. Området mangler også klare kjerneområdekvaliteter. Likevel har området en bra arrondering og naturkvaliteter av mer generell karakter som gjør det velegnet som supplement til eksisterende Øyvassheia naturreservat. Kvaliteter som er verdt å fremheve er den relativt store forekomsten av osp, samt flere nordvendte lier og små bekkedaler med relativt høyproduktiv granskog som er i ferd med å produsere en del dødvedelement. Kun 2 rødlistearter er påvist. Øyvassheia NR utvidelse (Nord) vurderes som lokalt verneverdig (*).

Gardefjellet naturreservat

Det er gjennomført to naturfaglige registreringer i området som foreslås vernet som Gardefjell naturreservat, hvorav området i nord- nordøst ble kartlagt i 2010 og den sørlige delen i 2016. Området ligger på Setesdal Austhei, nordøst i Bygland kommune, nær grensen til Fyresdal kommune (i øst). Det som først og fremst gjør området/-ene verneverdig(e) er det relativt store og vel-arronderte arealet med forholdsvis variert natur, og innslaget av kontinuitetselement av furu.

Utover verneverdiene knyttet direkte til skogområdene, må det nevnes at det verneområdet som tilrådes også er nasjonalt villreinområde og innehar et stort mangfold knyttet til forekomster av ulike fuglearter. Det er registrert flere hekkende rovfugl i området, herunder blant annet kongeørn og hubro. Videre er det registrert en rekke kulturminner innenfor det kartlagte området, og dette er derfor av stor kulturhistorisk betydning.

Det ble registrert tre kjerneområder i den nordligste delen av området, men kun kjerneområde 3 med gammel granskog er inkludert i foreslått verneområde da grunneiere på de nordligste eiendommene valgte å trekke sine tilbud om frivillig vern. Lokaliteten har relativt høy produktivitet og inneholder osp som viktig nøkkelement.

Kartleggingen i 2016 viser 5 kjerneområder hvorav fire er inkludert i verneforslaget. Innenfor kjerneområdene finnes partier med rik boreal løvskog (både som "rik løvskog i rasmarker" og "høystaude-bjørkeskog") samt noe edelløvskog (rasmark-almeskog). Det inngår også parti med lågurtskog med osp og bjørk. Vegetasjonen ellers er stort sett fattig (lyngskog, blåbærskog og fattig myr). Samlet sett er bjørk og furu de dominerende treslag. Gran, osp, einer og rogn forekommer relativt ofte, mens selje, hegg og alm er begrenset til kjerneområde 1. Verneområdet inkluderer også store deler av «Kjyddingåsen», som ble kartlagt i forbindelse med første fase av barskogvernet på 1990-tallet. Lokaliteten ble da vurdert til svært verneverdig. Ved kartleggingen i 2016 viser det seg imidlertid at verneverdiene er betydelig mindre enn det som kom frem i 1993-94. Det har likevel blitt foreslått en alternativ avgrensning av et fremtidig verneområde som inkluderer den østlige delen av naturtypelokaliteten øst og noe sørvest for Kjyddingtjønn, Dette er et relativt stort og variert, sammenhengende og velarrondert skoglandskap uten nyere inngrep med spredt forekomst av grove kontinuitetselement av furu.

Flere moderat krevende arter er påvist, fremst tilknyttet furu (gamle trær og død ved), men også enkelte tilknyttet gammel kulturmark, mens kun et fåtall svake signalarter er tilknyttet boreale løvtrær. Totalt er det påvist 10 rødlistearter innenfor det kartlagte området. De fleste funn er begrenset til kjerneområdene.

Gardefjell vurderes samlet som lokalt verneverdig (*), og vil kunne bidra til å dekke inn prioriterte skogvernangler knyttet til rike skogtyper som lågurtskog og høystaudeskog samt skog med urskogspreget/naturlig skogdynamikk.

Verneformål

Formålet med Hålandsheia naturreservatet er å bevare et stort og sammenhengende skog- og myrområde med villmarkspreget på et relativt lavt høydelag. Området har rike forekomster av gammel osp og store partier med gammel og til dels storvokst furuskog med kontinuitetselement representert ved over 200 år gamle trær.

Formålet med Oksåsen naturreservat er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av alm-lindeskog og lågurt-eikeskog. Området innehar også verneverdier knyttet til forekomster av svært gamle styvingstrær samt gamle hule trær. Området har et rikt artsmangfold og mange rødlistearter.

Formålet med Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat (utv. av Dikeelva naturreservat) er å bevare et område med stor variasjon i skogtyper; herunder barskog, lågurtskog og blokkmarkskog med et rikt artsmangfold.

Formålet med Urdvatn og Kallingshei naturreservat (utv. omfatter også Barlindtjønn naturreservat) er å bevare et stort og topografisk variert barskogområde med naturskogpreget som er representativt for regionen. Området har eldre bestand av gran og furu med innslag av særlig rik lauv- og blandingsskog, og partier med edellauvskog som har særlig verdi for biologisk mangfold. Naturreservatet skal også ta vare på naturmiljøet i et område med en høytliggende og stor forekomst av barlind i urskogpreget granskog ved Barlindtjønn.

Formålet med Øyvassheia naturreservat (utv.) er å bevare en sjeldent stor og velarrondert forekomst av intakt, gammel og storvokst granskog med rike forekomster av gammel og grovvokst osp. Området har særlig betydning for biologisk mangfold i form av å være en utpostlokalitet for gammel granskog.

Formålet med Gardefjellet naturreservat er å bevare et større høyereliggende og urørt skogsområde med stor naturvariasjon. Området innehar verneverdier knyttet til rik edelløvskog, gammel løvskog og gammel barskog.

Det inngår i verneformålet for alle de foreslåtte naturreservatene at det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Andre interesser

De tilbudte områdene er alle i bruk til stor- og småviltjakt. Flere av områdene er rekreasjonsområder, kanskje i størst grad gjenspeiles dette i Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat. Deler av løypetraseen til terrengløpet Svalandsgubben går gjennom naturreservat samt at orienteringsgruppa i Birkenes IL benytter området til

orienteringsaktiviteter. Urdvatn og Kallingshei naturreservat og deler av Øyvassheia naturreservat har også over flere år vært benyttet i forbindelse med et lokalt skiløp (Kallingsheiløpet).

Saksbehandling

Bakgrunn

Norge har forpliktet seg til å ta vare på vårt biologiske mangfold gjennom nasjonale målsettinger og internasjonale avtaler. Vern av skogområder skal bidra til et representativt vern av skogtyper og sikre trua arter og naturtyper i norsk skog. Norge har stor variasjon av skogtyper, også skogtyper som er internasjonalt sjeldne. Nær 50 prosent av de trua og nær trua artene i Norge lever i skog.

Vern av skog har de siste 15 årene vært prioritert i verneplanarbeidet i Norge og Stortinget har nylig vedtatt et mål om vern av 10 prosent av skogarealet. Målet er langsiktig, og vern av privat skog skal fremdeles være frivillig. Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 25 (2002-2003) sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet. Den samme stortingsmeldingen trakk også fram viktige prinsipper og satsingsområder for en opptrapping av skogvernet. Et slikt prinsipp er at et utvidet skogvern skal følge de faglige anbefalingene fra rapporten til NINA og Skogforsk om «Evalueringen av skogvernet i Norge».

Regjeringens arbeid knyttet til vern av skog foregår nå etter to hovedlinjer; frivillig vern av skog og vern av skog på statens grunn. I stortingsmeldingen trekkes begge strategiene fram som viktige for å oppnå myndighetenes mål for det fremtidige skogvernet i Norge. Ordningen med frivillig vern innebærer at skogeier(e) tilbyr staten vern av egne skogarealer. Arbeidet skjer i nært samarbeid mellom Norges skogeierforbund og miljøvernmyndigheten. Miljøvernmyndigheten vurderer tilbudet og iverksetter gjennomføring av naturfaglige registreringer for å få kartlagt verneverdiene. Dersom det etter en slik registrering er aktuelt å fremme et forslag om vern for det kartlagte arealet, blir det holdt forhandlinger med grunneier(e) om avgrensning, utforming av verneforskrift samt økonomisk erstatning. Når staten og grunneier er kommet til enighet om disse punktene vil verneforslaget gjennomgå saksbehandling i tråd med reglene i naturmangfoldloven.

Verneprosessen for områdene

Fylkesmannen mottok tilbudene om frivillig vern fra de enkelte grunneierne i perioden 2015 – 2017. Natur- og verneverdier i de foreslåtte naturreservatene er registrert og kartlagt gjennom den nasjonale kartleggingen for frivillig vern av skog. Skogtaksering, som danner grunnlag for beregning av erstatningsbeløp, ble for Gardefjellet og Oksåsen naturreservat gjennomført i april 2018. Utvidelsen av Øyvassheia naturreservat samt deler av utvidelsen for Urdvatn- og Kallingshei og Hålandsheia ble gjennomført i slutten av juni og starten på juli 2018. Det er forventet at de resterende områdene vil bli taksert i løpet av ettersommeren og høsten 2018. Avtaleinngåelse forventes å være fullført senest i løpet av høsten 2018.

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder sendte ut melding om oppstart av verneprosess for alle områdene 26.01.2018. Melding om oppstart ble sendt ut til grunneiere, Bygland kommune,

Åmli kommune, Evje og Hornnes kommune, Birkenes kommune og Flekkefjord kommune, Aust-Agder fylkeskommune, Vest-Agder fylkeskommune, Statens Vegvesen Region Sør, Agder Energi samt andre aktuelle lag og foreninger. Områdene ble sendt på høring den 6.4.2018. I tillegg til de over, ble høringen også sendt til sentrale og regionale interessenter i både Aust- og Vest-Agder (se nedenfor).

Viktige endringer etter høring av verneplanen

Justering av avgrensning for foreslått utvidelse av Øyvasheia naturreservat. Området som ble tilbudt reduseres i nordøst etter befarings i forbindelse med taksering av området. Området som blir tatt ut av foreslått naturreservat ble hogd i 2017.

Området som var på høring som Digeelva og Øygardsmarka naturreservat har endret navn etter høring til Øygardsmarka og Brattfosheia naturreservat. Det er også gjort mindre justeringer i avgrensningen av området. Videre er det tatt inn en ny sti i vernekartet som også benyttes årlig i forbindelse med terrengløpet «Svalandsgubben». Det åpnes for at «Svalandsgubben» skal kunne avholdes som tidligere, men det må søkes om dispensasjon for å benytte stien som går gjennom naturreservatet, jf. verneforskriften § 7.

I Urdvatn/Kallingshei er det gjort noen justeringer i verneforskriften, blant annet tatt inn bestemmelser knyttet til eksisterende energianlegg. Området er også noe redusert etter innspill fra en grunneier som ønsket å ta ut en teig i tilknytning til eksisterende hytte på Vikstøyl. Det er også lagt inn en trasé for eksisterende skiløype som går gjennom verneområdet i vernekartet. I denne forbindelse åpner verneforskriften § 7g for at løypa kan kjøres opp etter godkjent søknad av forvaltningsmyndigheten. Etter innspill fra grunneiere på takstbefaring den 4.7.2018, er det også forlenget en scootertrasé til eksisterende hytte ved Kallingsheim og til bakenforliggende hytte på gnr/bnr 65/139. Videre er det lagt inn en gapahuk som ligger om lag 20 meter nord for Blåmyrtjønn, i tilknytning til eksisterende sti på stedet. Gapahuken er tilgjengelig for allmenn bruk. Slik Fylkesmannen vurderer det, vil gjennomføring av nødvendig vedlikehold av gapahuken falle inn under de generelle unntakene fra vernebestemmelsene § 4 d.

Innenfor Hålandsheia er det gjort en justering av vernegrensen i sørvest. Etter innspill fra grunneier er det tatt ut et areal i sørvest, slik at dette skal lette tilgangen til bakenforliggende skog. Det er også gjort en justering i forbindelse med eksisterende hytte på gnr/bnr 72/3, der noe areal er tatt ut av verneområdet. Etter innspill fra flere grunneiere med ønske om at området i noen grad skal kunne benyttes privat til hesteridning, har Fylkesmannen kommet frem til at området og verneverdiene er robuste nok til å kunne tåle uorganisert ridning. Forbudet mot ridning i naturreservatet gjelder derfor kun for organisert ridning. I tillegg er det åpnet for at felt storvilt kan tas ut av verneområdet ved bruk av hest.

For Gardefjellet er området justert, da en teig på gnr/bnr 17/1, feilaktig kom med på høringsforslaget. Videre er det gjort mindre justeringer i tilknytning til eksisterende bebyggelse på Vestre Kile. Verneforskriften er også justert til at det åpnes for hogst og gjenoppføring av bygninger på gamle hustufter på nærmere angitte eiendommer innenfor de områdene som er gitt skravur som kulturlandskapsområder. Det er også åpnet for et forsøksprosjekt i forbindelse med utlegging av skjellsand på Gardefjellet som potensielt kultiveringstiltak for den lokale rypebestanden.

Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Utgangspunktet for å opprettholde verneverdiene i de tilbudte naturreservatene er at skogen skal få utvikle seg fritt uten nevneverdig skjøtsel. Det antas videre at det heller ikke vil være et særlig behov for skjøtsel i områdene i fremtiden. Dersom dette behovet skulle endre seg på sikt, vil forvaltningsmyndigheten utarbeide en forvaltnings- eller skjøtelsesplan. Videre må forvaltningsmyndigheten sørge for tilgjengelige ressurser for administrasjon av området, herunder behandling av eventuelle dispensasjonssøknader og oppfølging av oppsynstjenesten. Opprettelse av Gardefjellet naturreservat, innebærer vern av et stort høyereliggende heiområde, som igjen vil medføre et mer restriktivt regime knyttet til bruk av snøskuter. Fylkesmannen er kjent med at det tilrådde verneområdet med tilhørende randområder benyttes til skuterkjøring i relativt stor grad. Vi oppfordrer derfor til at det settes av noe økte midler til oppsyn i verneområdene på Setesdal Austhei.

Lokal og sentral høring

I tillegg til de lokale høringsinstansene som mottok oppstartsmeldingen, ble forslag til opprettelse av de seks aktuelle skogvernområdene i tillegg sendt på høring til følgende parter: Norsk organisasjon for terreng sykling (NOTS), AVINOR AS, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Biologisk institutt, Universitetet i Oslo, Den Norske Turistforening, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi – NTNU, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbaneverket, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Fjellstyresamband, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olym. og paraolymp., Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for naturforskning, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, Norskog, NSB hovedadm., NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, Riksantikvaren, SABIMA, Statens Kartverk, Landbruksdirektoratet, Statkraft SF, Statnett SF, Stedsnavntjenestene for Østlandet og Agderfylkene, Statskog, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, Verdens Naturfond og Villreindrådet i Norge.

Innkomne høringsinnspill til verneplanen

Ved høringsfristens utløp var det kommet inn 32 innspill til verneplanen. En sammenfatning av hovedinnholdet i innspillene følger nedenfor samt Fylkesmannens vurdering av innspillet. Alle innkomne innspill følger vedlagt oversendelse av tilrådommen til Miljødirektoratet.

Ingen merknader fra: Bane Nor, Forsvarsbygg og Statnett.

Åmli kommune

Åmli kommune godtar at Urdvatn- og Kallingshei naturreservat utvides mot vest ved Lyngvatn og på østsiden av Kallingsvatn, som foreslått i høringen. Kommunen ønsker

imidlertid ikke å godta utvidelse av Kallingshei- og Urdvatn naturreservat mot øst, da dette dreier seg om områder som er tilrettelagt for et framtidsrettet og bærekraftig skogbruk, og med veganlegg som er delfinansiert av offentlige midler. Denne begrunnelsen gjelder også for den foreslåtte utvidelsen av Øyvassheia naturreservat, hvor det er en klar skogbruksmessig konflikt. Kommunen viser til det store omfanget av skogvern som kommunen har fått over tid og at oppretting av nye verneområder eller utvidelse av eksisterende verneområder ikke bør gjennomføres dersom det ikke bidrar til å oppfylle vesentlige mangler ved skogvernet. Kommunen anmoder om at blant annet Fylkesmannen i skogvernsammenheng flytter fokuset til kystnære, høyproduktive, artsrike og gjerne vanskelig tilgjengelige områder som i større grad vil kunne bidra til å oppfylle de nasjonale manglene innen skogvern.

Arvid Engenes

Har innspill til forslag til utvidelse av Kallingshei og Urdvatn naturreservat. Engenes eier gnr/bnr 42/5 og ønsker at et område i tilknytning til eksisterende hytte på Vikstøyl tas ut av naturreservatet. Bakgrunnen for dette er at det planlegges oppføring av ny hytte. Det ønskes videre tillatelse til nødvendig transport av mat, ved, utstyr til eksisterende og fremtidig hytte etter gjeldende tildelt trasé.

Sigurd Føreland

Innspillet gjelder foreslått utvidelse av Urdvatn- og Kallingshei naturreservat, hvor han er grunneier på gnr/bnr 65/1 i det foreslåtte verneområdet. Grunneier har en støyl like utenfor verneområdet hvor det er ønskelig å kunne rydde arealer rundt eksisterende bygninger for å få fram den gamle setervollen. Vest for setra ønsker han å fjerne noen graner. I innspillet vises det til at det har vært satt ut ørret i Lyngvatn, Barlindtjønna og flere mindre vann i området. Det er dårlige gyteforhold i disse vannene, slik at en er avhengig av utsetting for å opprettholde fiskebestandene. Det er et ønske at denne praksisen skal kunne fortsette også etter et vern av området. Det bes om at området også i fremtiden skal kunne benyttes til beiting og at det skal kunne kjøres ut saltstein til sau med snøskuter på vinterføre. Tidligere har også skiløpet «Kallingsheiløpet» blitt arrangert som turløp med følge av snøskuter, og det er ønskelig at denne traseen legges inn i vernekartet også for det utvida verneområdet og at traseen kan ryddes.

Toralv Sandnes

Innspillet gjelder utvidelse av Urdvatn- og Kallingshei naturreservat. Sandnes viser til historien knyttet til den opprinnelige verneprosessen der reservatet ble opprettet i 2007 og hvilke naturverdier som finnes i området. Sandnes mener også at hele området som han og flere grunneiere har tilbudt nå også må vernes da dette består av lite areal med fjell i dagen, gammel grov blandingskog med god undervegetasjon samt en god del store, gamle eiketrær. Det vises også til ulempene knyttet til hogst i området, og at et fremtidig uttak av tømmer på Hauglandsfjell og Trågfjell, visuelt sett vil være skjemmende for Åmli og for turisttrafikken på Telemarksveien og Gjøvdalsveien. Sandnes mener også at skogeiere som frivillig tar et ansvar for vern, også bør få sine områder vernet for å oppnå det nasjonale målet om å verne 10% av norsk skog.

Johannes Helgesen, Harald Madsen, Toralv Sandnes og Tomas Sandnes

Innspillet kommer fra grunneiere på gnr/bnr 36/1, 2, 3 og 4, som er tilbudt for utvidelse av Urdvatn- og Kallingshei naturreservat. Innledningsvis blir de naturfaglige registreringene

utført av Biofokus kommentert. Grunneierne er av den oppfatning av enkelte områder og naturverdier ikke er undersøkt og registrert i kartleggingen til Biofokus. Det bemerkes også at rapporten fra biofokus er mangelfull da den ikke har kommentert eksisterende MiS-registreringer som ligger innenfor det tilbudte arealet. Det vises avslutningsvis til det nasjonale målet om å oppnå 10% vern av skogarealet i Norge, og at det derfor fremstår som underlig at Fylkesmannen da kun velger å ta med en begrenset del av arealet som er tilbudt. Det anmodes om at Fylkesmannen endret avgrensningen på verneområdet slik at denne blir i samsvar med det totale tilbudte arealet.

Norges Jeger- og fiskerforbund Aust-Agder

Norges Jeger- og fiskerforbund avd. Aust-Agder har kun tatt stilling til de foreslåtte verneområdene som ligger i Aust-Agder. Foreningen støtter forslagene til frivillig vern da de er av den oppfatning at et vern tar vare på leveområdene til vilt, fisk og annet biologisk mangfold. De peker også på at jakt og fiske kan foregå som tidligere samt at det er åpnet for uttransport av storvilt.

Språkrådet

Språkrådet har ingen merknader til de navnevalg for Oksåsen og Hålandsheia naturreservat. Videre pekes det på at Øyvassheia ifølge Sentralt stedsnavnregister ligger et godt stykke nordvest for eksisterende naturreservat, ved et av syv vann som heter Øyvattn i Åmli kommune. Dersom det aktuelle området også kalles Øyvassheia har de ingen merknader til navnet. Språkrådet tilrår endret skrivemåte til Gardefjellet naturreservat og Urdvatn og Kallingsheia naturreservat. For foreslått Dikeelva og Øygardsmarka naturreservat foreslås det å endre navn til Homslia og Øygardsmarka naturreservat, eventuelt Brattfossheia og Øygardsmarka naturreservat. Bakgrunnen for dette er at det tradisjonelle navnet på vassdraget i området ikke er Digeelva, men Natveitelva, og at de ulike delene av vassdraget har ulike navn.

Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard (DMF)

Innledningsvis peker DMF på at de er opptatt av at mineralressurser som har eller kan ha verdi ved uttak og utnyttelse, blir tatt hensyn til i verneprosessen. Det understrekes at et vern, i tillegg til å båndlegge mineralressurser innenfor selve verneområdet, også kan medføre arealrestriksjoner utenfor verneområdet som på den måten legger begrensninger eller føringer for uttak av mineralressurser utenfor verneområdet. DMF har innspill knyttet til Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat og Hålandsheia naturreservat. Eksisterende Dikeelva naturreservat berører en lokal registrering for sand og grus og det er registrert en ressurs for sand og grus om lag 750 m sørøst for det foreslåtte verneområdet, hvor det er et eksisterende massetak (Storemo). DMF kan ikke se at utvidelse av eksisterende verneområde fører til negative konsekvenser for videre drift ved Storemo.

Når det gjelder foreslått Hålandsheia naturreservat, anmoder DMF om at Fylkesmannen ikke viderefører verneprosessen da området kommer i konflikt med en undersøkelsesrett og ligger i tilknytning til utvinningsretter for statlige mineraler. Alternativt kan det, basert på ytterligere kunnskap om mineralforekomstene og en nærmere vurdering av mulighetene for utvinning av mineralressursene i området, vurderes om en reduksjon av verneområdets størrelse er tilstrekkelig for å ivareta både mineralinteressene i området og verneinteressene. Grunnlaget for anmodningen er en registrering av mineralske ressurser på grensen til Iveland kommune.

Den sørvestlige delen av det foreslåtte verneområdet kommer i direkte konflikt med forekomster av granittisk pegmatitt, som er interessant både for uttak av industrimineralene kvarts, feltspat og sjeldne jordartsmineraler (REE). Sjeldne jordartsmineraler er statens mineraler og DMF har tildelt en undersøkelsesrett i det foreslåtte verneområdet. Da driftsform ikke er klargjort ennå, og de geologiske undersøkelsene ennå er pågående, er det ikke gjort rede for hvor stort areal et uttak faktisk vil trenge. Det arealet som er i konflikt med det foreslåtte Hålandsheia naturreservat er i ytterkanten av området hvor det undersøkes hvordan den stedbundne, ikke-fornybare naturressursen kan utvinnes. Sannsynligheten for at verneområdet vanskeliggjør fremtidig utnyttelse av mineralressursene er derfor stor.

Evje og Hornnes kommune

Peker på at foreslått verneområde er avgrenset helt opp mot enden på skogsbilvegen Saurlivegen som er bygget med betydelig tilskudd fra det offentlige. Saurlivegen ble ferdigstilt i år 2000 og er på nesten 4 km. 48% av kostnadene var tilskudd fra staten, og formålet med vegen var næringsmessig utnyttelse av skogressursene i området. Evje og Hornnes kommune henstiller av hensyn til næringsinteresser i skog, Fylkesmannen til å endre vestgrensen for verneområdet slik at den settes lik rød heltrukken linje i Biofokus sitt kart av 03.04.17. I det området som da utelates fra vern er det ingen registreringer med spesielle miljøkvaliteter og en kan ikke se at verneområdets kvaliteter vil reduseres.

Kjell Arne Rosseland

Grunneier på gnr/bnr 48/9 i foreslått Hålandsheia naturreservat ønsker endring av vernegrensa i vest for sikre tilgang med traktor til bakenforliggende skogteig på gnr/bnr 48/12. Det opplyses også om at det er oppført ei løe i samme område som han ønsker å ha tilgang til.

Stian Haugen

Eier en eksisterende hytte på gnr/bnr 52/33 ved Krokvannet. Eiendommen grenser til det foreslåtte verneområdet på Hålandsheia. Det foreligger planer om oppgradering av hytta, og det pekes på at det er nødvendig med transport inn til hytta både for transport av materialer i forbindelse med byggeprosessen, men også til transport av ved mm. ved fremtidig bruk.

Steinar Thorsen

Minner om at han har en hytte på gnr/bnr 72/3, som er en del av området som tilrådes for vern. Det er viktig for grunneier å kunne benytte snøskuter som transport inn til hytta til transport av utstyr og sanking av ved. Det kan også være aktuelt å bruke ATV som transportmiddel til hytta i barmarksesongen.

Finn Martin Torgersen

Har innspill til foreslått verneforskrift. Et vern av Hålandsheia bør ikke være til hinder for at grunneiere og deres familie kan benytte området til ridning eller at skutt hjortevilt kan transporteres ut av verneområdet ved bruk av hest eller ATV. Det bør åpnes for at grunneiere med familie kan benytte beltegående kjøretøy på snødekt mark, får at personer med nedsatt helsetilstand skal få tilgang til området. Beiting i verneområdet og nødvendig oppsetting av gjerder i den forbindelse må være tillatt. Jakt, fangst, og fiske skal være tillatt i verneområdet så fremt det er i tråd med gjeldende lovverk. Det må være tillatt å trække skiløyper i området, forutsatt at det ikke gjør skade på vegetasjonen i området. Det bes om at forvaltningsmyndighetene etter søknad kan gi dispensasjon til evt. fremtidig bygging av skogsbilvei gjennom verneområdet og at det bør kunne gis dispensasjon for oppføring av

mindre hytte (jaktbu) i verneområdet, og transport av materialer og utstyr til oppføringen. Det må være tillatt å bruke lett terrenggående beltekjøretøy for personer med nedsatt helsetilstand om de ønsker å bruke verneområdet til jakt, fiske eller plukking av bær. Det bes også om en utdypning av hva som menes med § 10 i verneforskriften.

Nye Veier

Nye veier gjør Fylkesmannen oppmerksom på at det foreslåtte verneområdet på Oksåsen, ligger innenfor planområdet for ny E 39 på strekningen Lyngdal Vest – Sandnes, som Statens Vegvesen p.t utarbeider konsekvensutredning for.

Statens Vegvesen

Statens Vegvesen peker på at Oksåsen naturreservat ligger innenfor et av alternativene for ny E39 som det jobbes med på strekningen Lyngdal – Sandnes. Det fremkommer av innspillet at ut fra siste tegningene som foreligger i utredningsprosessen, vil planlagt tunnelmunning komme ut like vest for og vesentlig lavere enn plangrensen for foreslått naturreservat. De har ingen merknader til de fem andre foreslåtte verneområdene.

Henrik Samuel Hansen

Har innspill til foreslått utvidelse av Dikeelva naturreservat. Han peker på at Digeelva i et historisk perspektiv er benyttet til tømmerfløting, og ber om at det gis åpning i verneforskriften for fløting, samt vedlikehold og utbedring av vassdraget i den forbindelse. Det bes videre om at det gis åpning for at det ved behov for uttransport av felt storvilt kan benyttes egnet motorisert transportmiddel.

Frank Sander Nilsen

Er grunneier for det tilbudte utvidelsesarealet i Øyvassheia naturreservat, og kommer med innspill om at en gammel plass/støyl (Grytstøyl) ønskes merket av på vernekart. Det er videre ønske om å opprettholde støylen slik som området fremstår i dag.

Dan Enersen

Gjør oppmerksom på at en frittliggende teig av hans eiendom, gnr/bnr 17/1, feilaktig er tatt med i det foreslåtte verneområdet Gardefjellet, og ber om at denne tas ut.

Bygland kommune

Sett ut fra en samlet vurdering av restriksjoner og skogressursene sin tilgjengelighet mener rådmannen at en i dette tilfellet ikke har grunnlag for å komme med innvendinger for et vern av Gardefjellet naturreservat som fremlagt i høringen. Det legges vekt på at området ligger langt fra bilveg og er vanskelig tilgjengelig for skogsdrift. Et vern av området vil derfor trolig ha liten innvirkning på framtidig tilførsel av tømmer til lokale sagbruk, biobrenselanlegg mm. i Setesdal og Fyresdal.

Knut G. Austad og Grunde G. Austad

Innspillet er fra grunneiere på gnr/bnr 13/8 og 9 og gjelder Gardefjellet naturreservat. Innledningsvis ønsker grunneierne å komme med merknader til den generelle beskrivelsen av området, blant annet til at området er nasjonalt villreinområde og de internasjonale forpliktelsene Norge har gått med på for å sikre villreinen sine leveområder. Det vises videre til den faglige dokumentasjonen knyttet til villrein som ligger til grunn for utarbeidelse av Heiplanen (Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene og Setesdal Austhei), der Gardefjell er markert med hensynssone nasjonalt villreinområde, samt til OED sin avgjørelse

om å avslå søknad om konsesjon Hovatn vindkraftverk med bakgrunn i de store villreininteressene i området. Det vises videre til at området har en rik og variert fauna, med en stor handel hekkende rovfugl som kongeørn og hubro samt andre ugler, falker, våer og hauker. Det finnes også mye bever og hjortevilt og streifdyr av ulv og bjørn er også observert i området. Verneforslaget bør i større grad beskrive naturmangfoldet som finnes i området og at et skogvern er like viktig for å ta vare på faunaen som den frodige og gamle blandingskogen. Det er knyttet mye kulturhistorie til gnr/bnr 13/8 og 9. Det hører en støy til hvert av de to bruksnumrene, Drivli til bnr 8 og Svoletjønn til bnr 8. For Drivli har vedlikehold og skjøtsel vært gjennomført i flere år, og det er ønskelig at dette skal kunne fortsette også ved et vern av området. Stølslandskapet inneholder slåttemyr, som er en trua naturtype, men også andre områder av støylen blir slått og skjøtta. Ellers blir rydningsrøyser og steingjerder rydda og vedlikehold og restaurering av de gamle støylsbuene pågår kontinuerlig for å hindre forfall. Det bes om at det innarbeides i verneforskriften at pågående restaureringsarbeid på eksisterende bygninger kan fortsette og at det også åpnes for gjenoppføring av to bygninger på støylen der tuftene synes i terrenget. Støylen Svoletjønn hører til bruksnummer 9. Også her blir deler av støylslandskapet slått og rydda for trær og busker og den gamle hustufta blir opprettholdt synlig. Her var det oppført et bygg fram til 1970-tallet og det foreligger planer om gjenoppføring av denne. Det bes derfor om at dette tas inn i verneforskriften. Det går en gammel bygdeveg fra Drivlia til Gjeddevatn, og denne bør merkes av i verneforskrift og/eller vernekart. Det bes også om at en etter søknad, skal kunne få mulighet til å benytte snøskuter og helikopter ved behov i forbindelse med tilsyn, vedlikehold og restaurering av bygninger.

Harald Anders Sørlien og Liv Torhild Nordana

Grunneiere som har tilbudt areal for frivillig vern i Gardefjellet naturreservat. Bygland kommune har godkjent søknad om oppføring av skogskoie på om lag 20m² på gnr/bnr 30/4, som nå vil bli liggende innenfor foreslått vernegrense. Grunneier ønsker derfor at det tas inn i verneforskrift at denne skogskoia kan oppføres, også etter at eiendommen er vernet. Innspillet inneholder også to alternativer til trasé for snøskuterløype til den godkjente skogskoia ved Grøssæ.

Olaf Sundstøl Moe og Nils Kristian Moe

Har innspill til forslag til verneforskrift for Gardefjellet naturreservat og er grunneier på gnr/bnr 17/2. Innenfor områdene som er avgrenset som kulturlandskapsområder i vernekartet er det ønskelig at trær og vegetasjon skal kunne fjernes for å få fram de gamle jordene og kulturlandskapet. Verneforskriften åpner for at det skal kunne hogges ved i kulturlandskapsområdene, men grunneier stiller spørsmål ved om dette er tilstrekkelig for fremtidige generasjoner. Det er derfor ønske om at det skal være mulig å hente ved på eiendommen. Videre ber grunneier om at en skal kunne rydde og holde åpne gamle beite- og slåtteområder og at et vern ikke må være til hinder for å bygge opp igjen kårbolig og stolphus. De ønsker også å kunne sette opp igjen en sag og kvernhus i fossen mellom Kilsvatn og Vånarosen, rydde og holde åpen eksisterende ferdselsveg mellom Støylsroe og Vestre Kile, og at dagens bruk av snøskuter på denne traseen skal kunne opprettholdes. Et vern må ikke føre til ytterligere restriksjoner for hytteeiere som har behov for å bruke eksisterende snøskutertrasé fra Lislegrøssa til Vestre Kile. En gammel støl, Støylsroe, skal kunne ryddes

og holdes åpen. Det bes om at det kan legges ut inntil 250 kg skjellsand på Gardefjellet hvert år, som kultiveringstiltak for å oppnå en god og stabil rypebestand. Gamle stier fra Søgard til Gardefjell og fra Søgard til Vånarosen skal kunne ryddes og holdes åpne, tilsvarende med turistløypa som går langs Kilsvatn. Grunneier har lagret båt og annet utstyr ved Vånarosen, og ønsker å kunne benytte snøskuter i forbindelse med vedlikehold og transport ut/inn av utstyr. Et vern må heller ikke føre til restriksjoner for utøvelse av jakt og fiske på eiendommen.

Bjørg og Nils Hammer

Grunneiere på gnr/bnr 32/7 innenfor Gardefjellet naturreservat. I innspillet uttrykker Hammer bekymring knyttet til håndtering av uønskede hendelser som skogbrann eller dersom svartelista arter truer verneverdiene. Det stilles spørsmål om avgjørelse om brannslokking dekkes av § 8 i forskriften eller om dette bør uttrykkes eksplisitt gjennom forvaltningsplan. Prinsipielt bør erstatningen utbetales i form av årlige utbetalinger, og dagens ordning hjemlet i naturmangfoldloven bør revideres. Ressurser til økt oppsyn bør økes i takt med økt andel vernet areal. Rekedalsstøylen og Gamlastøyl hører inn under gnr/bnr 32/7, og det bes om at disse kartfestes i vernekartet. Det er mye slåttemark på Rekedalsstøylen, og denne må kunne regnes som kulturlandskapsområde, og det bør vurderes å utarbeide en skjøtsels- og/eller forvaltningsplan. Grøssæ-stemmen, som ligger på samme eiendom, er en gammel fløtingsdam der restaurering kan være aktuelt. Ber om at riktig gnr/bnr (32/7) kommer inn i verneforskriften § 2.

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Innledningsvis peker NVE på at det er Agder Energi Nett AS som er områdekonsesjonær i alle de aktuelle verneområdene, men at de ikke står nevnt på lista over mottakere for høringen. Det samme gjelder Agder Energi Produksjon. NVE ber derfor Fylkesmannen kontrollere at Agder Energi Produksjon har fått saken på høring, og anbefalte at deres innspill ble videresendt. Generelt ivaretar forskriftene nødvendige forhold som NVE har pekt på i tidligere vernesaker, men de savner bestemmelser knyttet til energianlegg også for utvidelsen av Urdvatn- Kallingshei. NVE har for øvrig merknader til områdene Hålandsheia, utvidelsen av Urdvatn og Kallingshei og til Gardefjellet. Det vises til at Agder Energi Nett AS har en 60 kV linje som krysser Hålandsheia to steder og som ligger i grensen flere steder i nord. Når det gjelder utvidelsen av Urdvatn – Kallingshei vises det til at eksisterende tunnel fra inntaket til Åmli-Nidelv kraftverk går under eksisterende naturreservat, og ligger på grensen til den ene foreslåtte utvidelsen i øst. Agder Energi Produksjon eier kraftverket. NVE er ikke kjent med hvor eventuelle tverrslag eller andre vedlikeholdspunkter for tunnelen befinner seg, og forutsetter derfor at Fylkesmannen forsikrer seg om at også Agder Energi Produksjon blir hørt i saken. NVE ber derfor om at også forskriftsforslaget for dette området må innta de samme bestemmelsene som for Hålandsheia om energianlegg, og at tilsvarende bestemmelser gjøres gjeldende for den eksisterende delen av verneområdet. I merknaden til Gardefjellet naturreservat, peker NVE på at det ligger en gammel fløtingsdam i området som ikke er kommentert i høringsdokumentet. Slike gamle dammer har eiendoms- og ansvarsforhold som kan utløse krav om istandsetting eller riving. Det stilles spørsmål ved om disse forholdene er ivaretatt gjennom verneforskriften § 4 eller §7, og ber om at dette kommenteres i tilrådingen.

Vest-Agder fylkeskommune

Viser til at fylkeskommunen spilte inn til oppstartsmeldingen at verneprosessen for Oksåsen burde avsluttes dersom et vern av området ville kunne medføre konflikt for planlegging av ny trasé for E39 på strekningen Lyngdal-Vest – Sandnes. Fylkeskommunen forstår det, på bakgrunn av den dialogen Fylkesmannen har hatt med Statens Vegvesen, at et vern av Oksåsen ikke vil være problematisk for fremtidig veitrasé, og har ingen merknader til høringen.

Forum for natur og friluftsliv i Agder (FNF Agder)

Innspillet fra Forum for natur og friluftsliv i Agder sendes på vegne av Aust-Agder Turistforening, Norges Jeger- og fiskerforbund i Aust-Agder og Norsk Zoologisk forening, Sørlandsavdelingen. FNF Agder mener at vern av skog kan være et godt virkemiddel for å sikre biologisk mangfold, og ønsker et vern velkommen. FNF Agder har ingen kommentarer til de endringene som er gjort etter innspill til oppstartsmeldingen, og støtter også forslaget til verneforskrifter.

Landbruksdirektoratet

Landbruksdirektoratet peker på at det ikke fremgår av høringsdokumentene om og i tilfelle hvordan de aktuelle områdene i dag er i bruk i landbrukssammenheng, men antar at beiting er den mest påregnelige landbruksmessige utnyttelsen av områdene. Forslag til vernebestemmelsene er imidlertid utformet på en slik måte at det vil være mulig å bruke områdene til beiting dersom dette skulle være aktuelt. Landbruksdirektoratet forutsetter at Fylkesmannens landbruksavdeling involveres i forbindelse med utarbeidelse av verneforskrifter for områdene.

Agder Energi Nett AS

Agder Energi Nett AS har en 60kV høyspentlinje som krysser Hålandsheia naturreservat. Vernebestemmelsene må ikke svekke Agder Energi Nett AS sine tinglyste rettigheter knyttet til drift og vedlikehold av anlegget. Det pekes på følgende punkter som må ivaretas i verneforskriften:

- Drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, herunder rett til å rydde alt skogvirke som vokser opp i ryddebeltet samt rett til å foreta sikringshogst utenfor ryddebelter der dette anses som farlig for anleggene.
- Oppgradering/fornyning av kraftlinjer for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt.
- Endring av mastepunktet, dvs. mastetype/mastehøyde og eventuelt for flytting av mastepunktet dersom det er hensiktsmessig.
- Nødvendig transport i terrenget med nødvendig motorisert kjøretøy for å komme frem til anleggene, både i byggeforbudsbeltet og utenfor. Dette gjelder også transport inn/ut i området ved ombygging av anlegget.

I tillegg må Forvaltningsmyndigheten for verneområdet kunne gi tillatelse til etablering av nye anlegg, flytting av anlegg og tilbygg til eksisterende anlegg.

Agder Energi Vannkraft

Agder Energi Vannkraft har gjennomgått forslag til avgrensning for de seks verneområdene som ble sendt på høring, og har ikke merknader til disse. De nevner imidlertid at det er

vannkraftressurser i området nært opp til Urdvatn- og Kallingshei naturreservat. Veien inn til inntaksdammen til Gjøv kraftverk går inn Barlinddalen på sørsida av elva, men berøres ikke direkte av utvidelsen. Kraftverkstunnelen går delvis i fjellet under eksisterende verneområde. Agder Energi Vannkraft forutsetter at forskriftsteksten ikke vanskeliggjør driften av dette anlegget.

Fylkesmannens vurdering av innspillene

Fylkesmannen anser det ikke som nødvendig å kommentere innspillene fra Bane Nor, Nye Veier AS, Landbruksdirektoratet, NJFF Aust-Agder, Bygland kommune, Forsvarsbygg, Statnett, Forum for natur- og friluftsliv i Agder og Vest-Agder fylkeskommune.

Urdvatn – og Kallingshei naturreservat (utv.)

Åmli kommune

Fylkesmannen har forståelse for kommunens argument om at de to foreslåtte utvidelsesområdene på østsiden av eksisterende naturreservat bør tas ut, da disse to teigene ligger nær veg og derfor er verdifulle i skogbrukssammenheng. Fylkesmannen etterkommer likevel ikke kommunens ønske om å ta ut områdene. Bakgrunnen for dette er at til tross for at utvidelsesområdet vest for Breivassbekken mangler klare kjerneområdekvaliteter, jf. faktaark fra Biofokus, innehar området likevel relativt store naturkvaliteter i form av gammel furuskog og elementer av eldre lågurt-eikeskog. Vi legger også vekt på at dette området vil bidra til bedre arrondering av eksisterende naturreservat og at de to aktuelle teigene totalt sett er av relativt beskjeden størrelse sammenlignet med eksisterende naturreservat.

Arvid Engenes

Fylkesmannen justerer vernekartet slik at eksisterende hytte ved Vikstøyl tas ut av vernekartet. Ved behov for motorisert ferdsel i forbindelse med oppføring av ny hytte samt for transport av mat, ved og annet utstyr til hytta, må dette søkes om etter motorferdselloven. Fylkesmannen mener at transport fortrinnsvis må skje vinterstid på snødekt mark og via trasé over Lislevatn hvis isforholdene er gode nok. Dersom motorisert transport gjennom verneområdet er påkrevd, må det søkes om dispensasjon etter verneforskriften § 7. Grunneier kan påregne å få godkjent en dispensasjonssøknad for motorferdsel etter denne bestemmelsen, forutsatt at formålet med transporten er nyttkjøring (transport av materialer, ved, mat mm.).

Sigurd Føreland

Vernegrensa til foreslått utvidelse av naturreservatet ligger ca. 18 meter vest for støylsområdet på Kvitterli. Rydding for å opprettholde den gamle setervollen kan foregå som før, også ved et vern av området. Fjerning av store grantrær på eiendommen inntil vernegrensa vil også være uproblematisk. Det er lagt inn en bestemmelse i verneforskriften § 7 a) om at det kan gis tillatelse til tiltak i forbindelse med forvaltning av fisk dersom det søkes om dette. Fylkesmannen mener derfor at arbeidet med utsetting av fisk (ørret) i Lyngvatn, Barlindtjønn og flere mindre vann i området, etter godkjent søknad, kan opprettholdes på samme måte som i dag. Forskriften åpner også for at det kan gis tillatelse til motorferdsel i forbindelse med utsetting av fisk. Fylkesmannen minner om at utsetting av fisk også krever tillatelse fra Aust-Agder fylkeskommune, jf. forskrift om utsetting av fisk og andre ferskvannsorganismer. Det

vil fremdeles være mulig å benytte naturreservatet for beiting av sau. I denne sammenheng er det også åpnet for utsetting av saltstein uten at dette må søkes om. Forvaltningsmyndigheten kan, etter søknad, også gi dispensasjon for nødvendig motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein. Fylkesmannen kjenner til de lange tradisjonene knyttet til Kallingsheiløpet. Vi ønsker imidlertid ikke å endre gjeldende forskrift på dette punktet, så en fremtidig gjennomføring av Kallingsheiløpet gjennom Urdvatn og Kallingshei naturreservat vil kreve dispensasjon.

Toralv Sandnes

Fylkesmannen har forståelse for at en grunneier som tilbyr areal for vern også ønsker å komme ut med en størst mulig andel vernet areal. Fylkesmannen må, ved tilrådingen for vern, forsvare at området innehar viktige verneverdier og at området kan bidra til å oppfylle mangler i skogvernet eller noen ganger ved å få til en bedre arrondering/avgrensning av området. Resultatene av kartleggingen som er gjennomført for de deler av Sandnes sin eiendom øst for Breivassbekken, tilfredsstillende etter det vi kan se i liten grad disse forutsetningene. Fylkesmannen ønsker derfor ikke å utvide eksisterende naturreservat ytterligere mot øst, og vil derfor beholde avgrensningen for verneområdet som foreslått i høringen.

Johannes Helgesen m.fl.

Innspillet gjelder det samme området som innspillet til Sandnes, og argumentasjonen knyttet til et ønske om vern av hele tilbudsområdet er sammenfallende. Fylkesmannen har forståelse for de manglene det pekes på i kartleggingsrapporten der eksisterende MiS-registreringer og naturtyperegistreringer ikke er omtalt. Det ble registrert et kjerneområde i Hauglandsdalen, og isolert sett er naturverdiene på de aktuelle eiendommene relativt store, blant annet knyttet til forekomst av gamle trær. Bakgrunnen for at Fylkesmannen likevel ikke ønsker å ta dette arealet med i den foreslåtte utvidelsen av Urdvatn og Kallingshei naturreservat, er at det ligger for langt fra eksisterende verneområde og at arealet er relativt lite med relativt få naturverdier bortsett fra kjerneområdet. Videre vil det tilbudte området også i liten grad bidra til å oppfylle kriteriene for viktige mangler i skogvernet.

Språkrådet

Fylkesmannen mener det er naturlig å videreføre navnet på eksisterende naturreservat, og anser Urdvatn og Kallingshei som egnet navn på naturreservatet også etter den foreslåtte utvidelsen.

Agder Energi Vannkraft

Den foreslåtte utvidelsen av Urdvatn/Kallingshei vil ikke vanskeliggjøre driften av det eksisterende anlegget. Standardbestemmelser knyttet til bruk, drift og vedlikehold av kraftanlegg tas inn i forskriften. Se for øvrig vurderingen av tilsvarende innspill fra NVE.

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Bakgrunnen for at det kun er Agder Energi AS som står som mottaker av høringsdokumentene, er at henvendelser til deres portmottak blir fordelt videre til aktuelle avdelinger og saksbehandlere. Erfaringsmessig har både Agder Energi Nett og Agder Energi Produksjon (Vannkraft) uttalt seg til de områdene der deres interesser knyttet til energianlegg blir berørt. Fylkesmannen har likevel, på bakgrunn av innspillet til NVE, henvendt seg til Agder Energi for å forsikre seg om at også Agder Energi Produksjon hadde fått saken på

høring. Høringen var mottatt, og den aktuelle avdelingen hadde sett på saken og vurdert det slik at når de ikke hadde spesielle merknader, var det heller ikke nødvendig å svare på henvendelsen fra Fylkesmannen. Slik vi ser det, er det derfor tilstrekkelig å kun sende høringen til Agder Energi AS. Fylkesmannen justerer verneforskriften for utvidelse av Urdvatn- og Kallingshei naturreservat, slik at denne også inkluderer bestemmelser som ivaretar hensynet til eksisterende energianlegg, slik det bes om. Vi understreker at ved en utvidelse av naturreservatet, vil den sist vedtatte verneforskriften også gjelde for eksisterende verneområde.

Fylkesmannen tilrår at Urdvatn og Kallingshei naturreservat vernes med avgrensning som i høringsforslaget. Det er foretatt mindre endringer i vernekart og verneforskrift som fremgår av tilrådingen.

Øyvassheia naturreservat (utv.)

Åmli kommune

Åmli kommune ønsker heller ikke at den foreslåtte utvidelsen av Øyvassheia naturreservat vernes, da denne ligger lett tilgjengelig for skogbruk nær veganlegg som delvis er finansiert med statlige midler. Fylkesmannen har valgt å gå videre med denne utvidelsen da området har en god arrondering og naturkvaliteter knyttet til blant annet gamle granskogspartier og forekomster av eldre osp som etter Fylkesmannens vurdering gjør det godt egnet som supplement til eksisterende naturreservat. Vi legger også vekt på at det er viktig å verne denne type skog også i Åmli kommune. Vi minner også om at Fylkesmannen i forbindelse med utvidelse av Øyvassheia har valgt å takke nei til å gå videre med verneprosess for flere områder vi har mottatt tilbud på, i sør/sørvest og nordøst.

Frank Sander Nilsen

Gamlastøyl tas inn og merkes av i vernekart. Vernebestemmelsene § 4 åpner for at støylsområdet i fremtiden kan opprettholdes i samme tilstand som da det ble vernet. Fylkesmannen mener det, ut fra hensynet til verneverdiene i området, er uproblematisk at plassen bevares som i dag.

Språkrådet

Øyvattn ligger vest i eksisterende naturreservat. Selv om det ikke fremgår av tilgjengelig kartverk at heiområdet i tilknytning til Øyvattn heter Øyvassheia, mener Fylkesmannen likevel at det vil være naturlig å videreføre navnet fra eksisterende verneområde.

Fylkesmannen tilrår at Øyvassheia naturreservat vernes med avgrensning og navn som i høringsforslaget. Det er foretatt en endring i vernekartet som fremgår av tilrådingen.

Hålandsheia naturreservat

Evje og Hornnes kommune

Fylkesmannen har forståelse for de skogbruksmessige argumentene som kommunen kommer med i sitt høringsinnspill. Det er åpenbart at problemstillingen knyttet til delvis statlig finansiering av etablering av skogsbilveg, der grunneier en tid etter vegen er etablert tilbyr skogområdet for frivillig vern og således får erstatning for den skogen som i utgangspunktet skulle hogges ut, må vurderes og vektlegges i verneprosessen. Fylkesmannen er ikke uenig i Evje og Hornnes kommune sin betraktning om at en ved store tilbudte områder, i noen tilfeller kan utelate de delene av tilbudte eiendommer uten registrerte kjerneområder eller der det er beskrevet andre verneverdier. Den vestligste delen av det foreslåtte naturreservatet som kommunen viser til, er i kartleggingsrapporten fra Biofokus tatt ut og ikke anbefalt vernet fordi en stor del av dette er hogd ut relativt nylig. Området inneholder imidlertid også lommer av gammelskog, som Fylkesmannen mener det er verdt å inkludere i verneområdet. Det er relativt lav dekning på skogvern i Evje og Hornnes kommune. Fylkesmannen har derfor ved forslag om opprettelse av Hålandsheia naturreservat lagt vekt på at det er viktig å sikre et representativt utvalg av skogtyper i fylket selv om dette også innebærer vern av enkelte skogspartier som på vernetidspunkt ikke anses verneverdige. Fylkesmannen vil derfor opprettholde vernegrense som foreslått på høringen.

Agder Energi Nett AS

Slik Fylkesmannen vurderer det, er punktene som Agder Energi Nett lister opp i innspillet ivaretatt gjennom forskriftens bestemmelser knyttet til energianlegg, jf. aktuelle bestemmelser i §§ 4, 5 og 7.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF)

Fylkesmannen har forståelse for at DMF ønsker å ivareta potensielle muligheter for utvinning av mineralske ressurser i området og tilgrensende områder. Ut fra de data vi har fått oversendt fra Direktoratet for mineralforvaltning, viser disse at avgrensningen for den aktuelle mineralforekomsten det vises til i innspillet, kun berører to eiendommer helt sørvest i det foreslåtte verneområdet på gnr/bnr 48/9 og 52/7. Ut fra den skjematiske avgrensningen for den aktuelle mineralforekomsten, antar Fylkesmannen at mesteparten av denne også ligger i nabokommunen, Iveland. Etter Fylkesmannens vurdering overlapper foreslått verneområde svært lite med avgrensningen for den aktuelle mineralforekomsten, og vi mener derfor at hensynet til vern av et større sammenhengende skogområde med regional verneverdi (***) og flere registrerte kjerneområder, i dette tilfellet må veie tyngre enn et potensielt fremtidig uttak av mineraler. Fylkesmannen fremmer forslag om vern av Hålandsheia naturreservat som i høringsforslaget, uten spesifikke endringer knyttet til mineralske ressurser. Vi ber likevel, siden det i dette tilfellet dreier seg om et potensielt uttak av statlig eide mineraler, om at Miljødirektoratet tar stilling til om området skal fremmes for vern med vernegrense som foreslått.

Kjell Arne Rosseland

Vernegrensa i sørvest er endret i samsvar med innspillet.

Stian Haugen

Fylkesmannen mener en fremtidig oppgradering av hytta er uproblematisk, siden hytteeiendommen ligger utenfor foreslått naturreservat. Fortrinnsvis, mener vi at behovet for motorferdsel inn til hytta ved transport av materialer mm. må skje via Store Krokevatet enten ved bruk av båt eller på snøskuter over isen når forholdene ligger til rette for dette.

Verneforskriften åpner likevel for at det etter søknad kan benyttes snøskuter gjennom verneområdet for å frakte inn materialer i forbindelse med byggearbeider og senere vedlikehold samt ved og proviant. Hensynene som det pekes på i innspillet er slik vi ser det, ivaretatt i verneforslaget.

Steinar Thorsen

Etter høringen har Fylkesmannen vært i dialog med grunneier, og kommet til at det vil være mest hensiktsmessig å ta ut eksisterende hytte med noe omkringliggende areal (om lag 40 daa). Dette gir grunneier tilstrekkelig tilgang til ved samtidig som det vil forenkle saksbehandling knyttet til motorferdsel. Vi mener det kan forsvares å ta det aktuelle området ut av naturreservatet da det er ikke registrert noen kjerneområder, og dette består av relativt mye myr. De rikeste delene av det foreslåtte naturreservatet er ikke knyttet til området som tas ut.

Finn Martin Torgersen

Fylkesmannen vurderer det slik, at det foreslåtte verneområdet er robust nok til å tåle begrenset ridning. Forbudet mot ridning med hest, er derfor endret til kun å gjelde organisert ridning. Vi mener også at vernebestemmelsene kan åpnes for uttransport av felt hjortevilt ved bruk av hest. I innspillet punkt 3 og 11 foreslås det at verneforskriften bør kunne åpne for bruk av motorkjøretøy på snødekt og bar mark sånn at personer med nedsatt helsetilstand får tilgang til området blant annet i forbindelse med jakt, fiske og plukking av bær. I denne forbindelse bemerker Fylkesmannen at det i standard verneforskrift som er utarbeidet av Miljødirektoratet, fremgår at motorisert ferdsel i naturreservater er forbudt. At personer har nedsatt helsetilstand, er ikke et argument som kan vektes tungt i denne sammenheng, da dette vil kunne gjelde en rekke personer og en rekke naturreservater. Å endre forskriften på dette punktet ligger derfor utenfor rammen av det som Fylkesmannen har mulighet til å justere på. Beiting, både med sau og storfe, samt oppsetting av nødvendige gjerder i denne forbindelse er tillatt i verneområdet. Fylkesmannen kan forstå at grunneier ønsker at det skal være mulig å hente ut felt storvilt også ved bruk av ATV. Fylkesmannen mener det imidlertid er vesentlig at eventuell uttransportering av jaktutbytte kun skjer med lett beltekjøretøy for å minimere varige skader på barmark. Etter behandling av klagesak datert 19. november 2013 om bruk av beltegående ATV i Sjunkehatten nasjonalpark er det bestemt at beltegående ATV må anses som «lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget». Grunneier har derfor mulighet til å bruke beltegående ATV, dersom det er ønskelig. Fylkesmannen opprettholder ordlyden i verneforskriftens § 6 b), slik at varige skader på barmark holdes til et minimum. Jakt, fangst og fiske i verneområdet er tillatt. Friluftsliv inkludert skigåing er tillatt i naturreservatet. Dersom det med «*tråkking*» av skiløype menes å kjøre opp skiløype med for eksempel snøskuter er dette ikke tillatt, og det må eventuelt søkes om dispensasjon etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften § 8. Hålandsheia fremmes for vern som naturreservat. Naturreservat er den strengeste formen for områdevern etter bestemmelsene i

naturmangfoldloven. Bygging av ny skogsbilvei gjennom verneområdet vil derfor være forbudt etter inngrepsbestemmelsene i verneforskriften § 3. Slik vi vurderer det, vil bygging av ny skogsbilvei være i strid med verneformålet, og Fylkesmannen kan derfor ikke tilrå at det skal åpnes for en spesifisert dispensasjonsbestemmelse for bygging av skogsbilveg. Dersom det fremmes søknad om dispensasjon for bygging av skogsbilveg, må denne behandles etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften § 8, og Fylkesmannen kan ikke se at forvaltningsmyndigheten vil kunne innvilge en slik søknad. Oppføring av ny jaktbu i området er i utgangspunktet også forbudt etter de samme vernebestemmelsene som nevnt over. Grunneier har anledning til å søke om dispensasjon for oppføring av jaktbu. Fylkesmannen viser i denne sammenheng til at det er lagt opp til en svært streng dispensasjonspraksis for nye byggetiltak i naturreservat. En kan derfor ikke regne med å få tillatelse til oppføring av nye bygninger. Når det gjelder spørsmålet knyttet til § 10 i verneforskriften omhandler denne utarbeidelse av forvaltningsplan. Forvaltningsplaner for verneområder skal være et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde og fremme verneformålet, samt sørge for at en unngår tilfeldige enkeltavgjørelser som kan være uheldige for verneverdiene. Forvaltningsplaner skal samtidig sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi konkrete retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging mv.

Fylkesmannen tilrår vern av Hålandsheia naturreservat med mindre justeringer av vernegrensen i sørvest. Det er og gjort endringer i forskriften knyttet til hesteridning, at felthjortevilt kan tas ut av verneområdet ved bruk av hest, samt en spesifisering knyttet til bruk av snøskuter til bakenforliggende hytter og hytter i naturreservatet.

Oksåsen naturreservat

Statens Vegvesen

Fylkesmannen legger til grunn som beskrevet i innspillet at dersom den endelige traseen for ny E39 mellom Lyngdal og Sandnes legges i tunnel under Oksåsen, som foreslått, vil europavegen ikke komme i konflikt med det foreslåtte naturreservatet. Vi mener det er en forutsetning at Nye Veier AS som ansvarlig for utarbeidelse av påfølgende detaljregulering og fremtidig bygging av ny E 39 på strekningen, forholder seg til det trasévalget som nå gjøres i den pågående planprosessen.

Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat (utv.)

Språkrådet

Fylkesmannen er enig med Språkrådet i at å videreføre reservatnavnet Dikeelva vil være misvisende på det nye verneområdet da vassdraget ikke lenger vil være et sentralt element i området. Videre legges det også vekt på at Dike/Digeelva heller ikke er det tradisjonelle navnet på den delen av vassdraget som renner gjennom verneområdet. Navnevalg på det nye naturreservatet ble tatt opp på et møte med grunneierne, og de ønsket å endre navnet til

Brattfossheia og Øygardsmarka naturreservat. Fylkesmannen mener også dette navnevalget er i tråd med tilrådingen fra Språkrådet da skrivemåten Brattfossheia også er godkjent i Sentralt stedsnavnregister.

Henrik Samuel Hansen

Deler av Digeelva renner gjennom eksisterende naturreservat, helt i øst, men er ikke omfattet av noen av tilbudene som nå tilrås som Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat. Fylkesmannen mener at utbedring av vassdraget i forbindelse med eventuell fremtidig bruk til tømmerfløting er forhold som det ikke er naturlig å regulere gjennom verneforskrift til et naturreservat. For uttransport av felt storvilt, vil nå den nye forskriften gjelde også for den delen av naturreservatet som ble vernet som Dikeelva naturreservat i 2002. Det er åpnet i verneforskriften for at felt hjortevilt kan transporteres ut med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.

Fylkesmannen tilrår endring av navn på verneområdet til Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat i tråd med anbefalingen fra Språkrådet og i samråd med de berørte grunneierne. For øvrig tilrås vern av området med avgrensning og verneforskrift som i høringen.

Gardefjellet naturreservat

Dan Enersen

Fylkesmannen beklager at deler av gnr/bnr 17/1, fremdeles var tatt med i forslag til avgrensning av verneområde som ble sendt på høring. Teigen på 17/1 tas følgelig ut av verneforslaget når dette sendes til tilråding.

Knut G. Austad og Grunde G. Austad

Fylkesmannen tar inn over seg de innledende innspillene knyttet til områdets verdi for den norske villreinstammen med de internasjonale forpliktelser det innebærer, samt områdets betydning for øvrige fugle- og dyrearter. Vi har tatt inn noe av dette under områdebeskrivelsen foran i tilrådningsdokumentet. Av hensyn til verneformålet i området, vil det slik Fylkesmannen vurderer det, være uproblematisk at pågående skjøtsel og restaureringsarbeid på eksisterende bygninger innenfor de to støylsområdene Drivslisli og Svoletjønn videreføres. Fylkesmannen har også innarbeidet i verneforskriften at det etter søknad skal kunne gjenoppføres bygninger på de to støylene Drivslisli og Svoletjønn. Den gamle bygdevegen fra Drivslisli til Gjeddevatn markeres på vernekartet. Det følger av verneforskriften § 7 at det etter søknad vil kunne gis tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med vedlikehold/restaurering av bygninger, transport av ved, materialer mm til eksisterende hytter og støyler i området forutsatt at dette skjer på snødekt mark og etter skutertrasè merket av på vernekartet.

Harald Anders Sørlien og Liv Torhild Nordanå

Fylkesmannen innarbeider i verneforskriften § 4 e) at oppføring av den godkjente skogskoia kan gjennomføres i tråd med Bygland kommunes vedtak av 30.06.2010. Godkjent trasè for bruk av snøskuter tas inn i vernekartet.

Olaf Sundstøl Moe og Nils Kristian Moe

Fylkesmannen kan ikke se at verneverdiene vil bli negativt påvirket dersom det åpnes for å rydde trær og annen vegetasjon innenfor de skraverte kulturlandskapsområdene i vernekartet. Vi endrer derfor verneforskriften på det punktet som gjelder skjøtsel innenfor områdene med skravur i vernekartet. Fylkesmannen ønsker ikke å åpne for uttak av ved utover i disse støylsområdene. I innspillet vises det også til at vernet ikke må være til hinder for å bygge opp igjen et gammelt stolphus og en kårbolig på eiendommen. Fylkesmannen mener at det, etter søknad, også kan åpnes for gjenoppføring av de to aktuelle bygningene på gnr/bnr 17/2, i likhet med de på gnr/bnr 13/8 og 13/9. Tilsvarende bestemmelse vil gjelde for gjenoppføring av sag og Kvernhus i fossen mellom Kilsvatn og Vånarosen. Vi tilrår derfor at dette tas inn i verneforskriften § 7. Rydding av eksisterende ferdselsveger og stier er tillatt, jf. verneforskriften § 4. Godkjente snøskuterløyver etter motorferdselloven vil kunne foregå som før over trase for snøskuter merket av i vernekartet. Utøvelse av jakt og fiske på eiendommen vil kunne foregå som tidligere. Når det gjelder utlegging av skjellsand som kultiveringstiltak for å oppnå en god og stabil rypebestand, er ikke Fylkesmannen kjent med at det foreligger dokumentasjon fra fagmiljøet om at dette har en positiv effekt. Selve utleggingen av skjellsand, vil slik vi ser det, ikke påvirke verneverdiene i området, men tilhørende transport med snøskuter vil derimot kunne være uheldig. Dersom en ønsker å opprettholde utlegging av skjellsand som kultiveringstiltak for rypebestanden, mener Fylkesmannen at det må søkes om dispensasjon etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 8. Søknaden må utformes som et forsøksprosjekt med varighet på eksempelvis 5 år. Som en del av gjennomføringen av forsøksprosjektet må det sendes inn fangststatistikk til forvaltningsmyndigheten. Behov for bruk av snøskuter i forbindelse med utlegging av skjellsand må inngå som en del av dispensasjonssøknaden. Kjøring med snøskuter i forbindelse med tilsyn og vedlikehold av lagret utstyr og båt i terrenget ved Vånarosen, krever dispensasjon og må søkes om på vanlig måte.

Björg og Nils Hammer

Fylkesmannen kommer ikke til å legge opp til en egen plan for hvordan en eventuell skogbrann i området skal håndteres. Dersom bygninger i området trues av brann, mener Fylkesmannen det må være opp til brannvesenet å vurdere hvorvidt det skal iverksettes slokking eller ikke. Dersom det skal settes i gang slokking, vil dette være dekket av de generelle unntakene i verneforskriften § 6. Når det gjelder svartelista arter, vil det, etter søknad, kunne gjennomføres tiltak for å fjerne disse dersom verneverdiene er truet. Fylkesmannen skal også på eget initiativ iverksette hogst/fjerning av fremmede arter dersom disse truer verneformålet. Rekedalsstøylen og Gamlastøyl merkes av i kartet og gis skravur som kulturlandskap. Fylkesmannen mener at restaurering av eksisterende bygninger i støylsområdene må regnes som vedlikehold og er tillatt uten søknad, jf. de generelle unntakene fra vernebestemmelsene § 4 d). Dersom det dreier seg om oppføring av ny bygning eller bygg med vesentlig endret utforming eller størrelse enn eksisterende bygninger, krever dette egen søknad. Behovet for skjøtels- og/eller forvaltningsplan for området vurderes fortløpende. Den gamle Grøssæ-stemmen som det vises til i innspillet omfattes av de generelle unntakene i verneforskriften § 4, og det er derfor åpnet for at denne kan restaureres og vedlikeholdes. Fylkesmannen retter opp verneforskriften, slik at riktig gnr/bnr på eiendommen tas inn.

Språkrådet

Fylkesmannen tilrår endret skrivemåte til Gardefjellet naturreservat, i tråd med innspillet fra Språkrådet og i samsvar med godkjent skrivemåte i Sentralt stedsnavnsregister.

Norges Vassdrags- og energidirektorat

De nevnte forholdene knyttet til den gamle fløtingsdammen i Gardefjellet naturreservat, er ivarettatt i de generelle unntakene fra vernebestemmelsene i forskriften § 4 d).

Fylkesmannen tilrår endret navn på naturreservatet til Gardefjellet. For øvrig tilrås det at området vernes med avgrensning som i høringsforslaget. Det er foretatt mindre endringer i vernekart og verneforskrift som fremgår av tilrådingen.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder anbefaler opprettelse av følgende naturreservater med de endringer som fremgår av tilrådingen:

- Hålandsheia naturreservat
- Oksåsen naturreservat
- Gardefjellet naturreservat
- Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat (utv. av Dikeelva naturreservat)
- Urdvatn og Kallingshei naturreservat (utv.)
- Øyvassheia naturreservat (utv.)

Justerte vernekart og verneforskrifter finnes som vedlegg til tilrådingen.

Vedlegg 1 – Verneforskrifter

Forskrift for Hålandsheia naturreservat, Evje og Hornnes kommune, Aust - Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon .....med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et stort og sammenhengende skog- og myrområde med villmarkspreget på et relativt lavt høydelag. Området har rike forekomster av gammel osp og store partier med gammel og til dels storvokst furuskog med kontinuitetselement representert ved over 200 år gamle trær.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Evje og Hornnes kommune: 48/1, 48/2, 48/6, 48/9, 52/1, 52/4, 52/7, 52/9, 52/10, 52/36, 72/1, 72/2, 72/3.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 8 220 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet ..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Evje og Hornnes kommune, hos Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Vedlikehold av bygninger, veier, traktorvei og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- e) Merking, rydding og vedlikehold av stier, løyper, bruer og skilt som eksisterte på vernetidspunktet.
- f) Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall av eksisterende energianlegg.
- g) Oppgradering/fornyelse av eksisterende energianlegg for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.
- h) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk.
- i) Beiting
- j) Utsetting av saltstein.
- k) Hogst av ved til eksisterende hytter innenfor avmerket område ved Ljosevatnet.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende veier eller traseer avmerket på vernekartet, er bruk av sykkel, samt organisert ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med hest eller lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.
- d) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på eksisterende energianlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.

- d) Tilrettelegging og bruk av reservatet for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter dersom det ikke er i strid med vernevedtakets formål.
- e) Oppsetting av gjerde i forbindelse med beiting.
- f) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende energianlegg, og oppgradering og fornyelse av energianlegg.
- g) Motorferdsel for nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til eksisterende hytter på gnr/bnr 52/1, 52/21, 52/33 og 72/3. Transport skal fortrinnsvis skje på snødekt mark.
- h) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e og j , og § 7 a, b og e.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan foreta tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskrift for Oksåsen naturreservat, Flekkefjord kommune, Vest-Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon .....med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av alm-lindeskog og lågurt-eikeskog. Området innehar også verneverdier knyttet til forekomster av svært gamle styvingstrær samt gamle hule trær. Området har et rikt artsmangfold og mange rødlistearter.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Flekkefjord kommune: 82/1.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 1 392 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet ..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Flekkefjord kommune, hos Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.

- e) Merking, rydding og vedlikehold av stier, løyper, bruer og skilt som eksisterte på vernetidspunktet.
- f) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk.
- g) Beiting
- h) Utsetting av saltstein.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende veier og stier avmerket på vernekartet, er bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- d) Tilrettelegging og bruk av reservatet for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter dersom det ikke er i strid med vernevedtakets formål.
- e) Oppsetting av gjerde i forbindelse med beiting.
- f) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e og h, og § 7 a, b og e.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskrift for Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat, Birkenes kommune, Aust -Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon .....med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et område med stor variasjon i skogtyper; herunder barskog, lågurtskog og blokkmarkskog med et rikt artsmangfold.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Birkenes kommune: 32/4, 36/4, 32/3 og 32/1

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 5 620 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet ..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Birkenes kommune, hos Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.

- e) Merking, rydding og vedlikehold av stier, løyper, bruer og skilt som eksisterte på vernetidspunktet.
- f) Orienteringsløp med maksimalt 200 deltakere samt turorientering, forutsatt at det er gjennomført årlig kontakt på fylkesnivå i henhold til pkt. 2.2. i «Avtale om retningslinjer for o-idrettens forhold til naturmiljø og rettighetshavere» av 3.12.1989, samt at øvrige relevante punkter i avtalen følges.
- g) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk.
- h) Beiting
- i) Utsetting av saltstein.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende veier eller traseer avmerket på vernekartet, er bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- d) Gjennomføring av terrengløpet Svalandsgubben, jf. sti som fremgår av vernekart.
- e) Tilrettelegging og bruk av reservatet for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter dersom det ikke er i strid med vernevedtakets formål.
- f) Oppsetting av gjerde i forbindelse med beiting.
- g) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e og i, og § 7 a, b og f.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan foreta tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift 12.13. 2002 nr. 1516 om fredning av Dikeelva naturreservat, Birkenes kommune, Aust-Agder

Forskrift for Urdvatn og Kallingshei naturreservat, Åmli kommune, Aust -Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon .....med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et stort og topografisk variert barskogområde med naturskogpreg som er representativt for regionen. Området her eldre bestand av gran og furu med innslag av særlig rik lauv- og blandingsskog, og partier med edellauvskog som har særlig verdi for biologisk mangfold. Naturreservatet skal også ta vare på naturmiljøet i et område med en høytliggende og stor forekomst av barlind i urskogpreget granskog ved Barlindtjønn.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Åmli kommune: 14/2, 24/1, 24/2, 24/3, 24/5, 24/7, 24/8, 26/1, 36/1, 36/2, 36/3, 36/4, 42/5, 42/15, 62/5 og 62/6, 65/1, 65/9, 65/10, 65/13.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 34 081 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet ..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Åmli kommune, hos Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrelegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.

- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Vedlikehold av bygninger, veier, og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- e) Merking, rydding og vedlikehold av stier, løyper, bruer og skilt som eksisterte på vernetidspunktet.
- f) Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall av eksisterende energianlegg.
- g) Oppgradering/fornyelse av eksisterende energianlegg for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.
- h) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk.
- i) Beiting
- j) Utsetting av saltstein.
- k) Vedlikehold og istandsetting av bygninger på Mjåvasstøyl innenfor rammen av opprinnelig størrelse og form.
- l) Rydding og vedlikehold av setervoller rundt bygninger på Mjåvasstøyl etter nærmere fastsatte vilkår fra forvaltningsmyndigheten.
- m) Nødvendig vedhogst i forbindelse med seterdrift på avgrenset område på Mjåvasstøyl, etter nærmere fastsatte vilkår fra forvaltningsmyndigheten.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende veier eller stier avmerket på vernekartet, er bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.
- d) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på eksisterende energianlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.

- d) Tilrettelegging og bruk av reservatet for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter dersom det ikke er i strid med vernevedtakets formål.
- e) Oppsetting av gjerde i forbindelse med beiting.
- f) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende energianlegg, og oppgradering og fornyelse av energianlegg.
- g) Merking og oppkjøring av skiløype til Høgeknatten.
- h) Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til eksisterende hytte ved Kallingsheim på vinterføre langs trasé vist på vernekart, eller på barmark langs samme trasé dersom det ikke medfører risiko for skade på verneverdiene.
- i) Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til eksisterende bu ved Hovatn på vinterføre langs trasé vist på vernekartet.
- j) Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til bakenforliggende hytte på gnr/bnr 65/139, jf. trasé for snøscooter som vist på vernekart.
- k) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e, j, k og l § 7 a, b og e.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan foreta tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikraftredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift 21.6.1996 nr. 639 om vern for Barlindtjønn naturreservat, Åmli kommune, Aust-Agder og forskrift 11.12.2015 nr. 1540 om vern av Urdvatn og Kallingshei naturreservat, Åmli kommune, Aust-Agder.

Forskrift for Øyvassheia naturreservat, Åmli kommune, Aust -Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon .....med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare en sjeldent stor og velarrondert forekomst av intakt, gammel og storvokst granskog med rike forekomster av gammel og grovvokst osp. Området har særlig betydning for biologisk mangfold i form av å være en utpostlokalitet for gammel granskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensning)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Åmli kommune: 20/1, 20/9 og 20/10.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 7 859 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet ..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Åmli kommune, hos Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplystingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.

- d) Vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg, inkludert enkle traktorsleper og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- e) Merking, rydding og vedlikehold av stier, løyper, bruer og skilt som eksisterte på vernetidspunktet.
- f) Rydding av vegkant inntil 2 meter fra kant av vegbane langs eksisterende skogsbilveg fra Vassbotn til Brattekleiv.
- g) Uttak av grus til nødvendig vedlikehold av Øyvassheiavegen i et grustak ved Vassbotn og et ved Brattekleiv, jf. vernekart.
- h) Vedlikehold og istandsetting av bygninger på Tjønnestøyl innenfor rammen av opprinnelig størrelse og utforming.
- i) Rydding og vedlikehold av setervoller rundt bygning på Tjønnestøyl etter nærmere avtale med forvaltningsmyndigheten.
- j) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk.
- k) Beiting
- l) Utsetting av saltstein

5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende veier eller traseer avmerket på vernekartet, er bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.
- d) Nødvendig motorisert ferdsel etter gjeldende lovverk på skogsbilvei langs Sinevatn fra Vassbotn til Tjønnestøyl og Brattekleiv.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- d) Gjenoppføring av anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- e) Tilrettelegging og bruk av reservatet for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter dersom det ikke er i strid med vernevedtakets formål.
- f) Oppsetting av gjerde i forbindelse med beiting.

- g) Oppkjøring og vedlikehold av skiløype i forbindelse med idrettsarrangement etter trasé vist på vernekartet.
- h) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e og l og § 7 b, d og f.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan foreta tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift 02.14. 2014 nr. 166 om vern av Øyvassheia naturreservat, Åmli kommune, Aust-Agder

Forskrift for Gardefjellet naturreservat, Bygland kommune, Aust -Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon .....med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et større høyereliggende og urørt skogsområde med stor naturvariasjon. Området innehar verneverdier knyttet til rik edelløvsog, gammel løvskog og gammel barskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensning)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Bygland kommune: 13/1, 13/2, 13/8, 13/9, 14/2, 17/2, 30/1, 30/4, 32/7

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 18 364 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet ..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Bygland kommune, hos Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til andre større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.

- d) Vedlikehold av bygninger, veier, traktorvei og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- e) Oppføring av skogskoie på gnr/bnr 30/4. Koia skal oppføres med utforming og plassering i samsvar med vedtak datert 30.06.2010 fra Bygland kommune.
- f) Nødvendig skjøtsel av eksisterende kulturlandskapsområder som vist på vernekart. Skjøtsel inkluderer også hogst.
- g) Merking, rydding og vedlikehold av stier, løyper, bruer og skilt som eksisterte på vernetidspunktet, inkludert merking av sti mellom Hæringsstøylen og Kvipt som vist på vernekart.
- h) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk.
- i) Beiting
- j) Utsetting av saltstein.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende veier eller traseer avmerket på vernekartet, er bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- d) Tilrettelegging og bruk av reservatet for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter dersom det ikke er i strid med vernevedtakets formål.
- e) Utlegging av skjellsand som kultiveringstiltak for den lokale rypebestanden på gnr/bnr 17/2 på Gardefjellet. Søknad må utformes som forsøksprosjekt og det må leveres inn årlig fangststatistikk til forvaltningsmyndigheten.
- f) Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til eksisterende hytter og støyler, jf. trasé for snøscooter som vist på vernekart.
- g) Gjenoppføring av støylsbygninger på gamle hustufter innenfor kulturlandskapsområdene inkludert Drivslie og Svoletjønn på gnr/bnr 13/8 og 13/9 samt på gnr/bnr 17/2 og 32/7, jf. skravur vist på vernekart.

- h) Restaurering av eksisterende og oppføring av nye høyløer og buer innenfor de avmerkede kulturlandskapsområdene som fremgår av vernekartet.
- i) Oppsetting av gjerde i forbindelse med beiting.
- j) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e, g og j og § 7 a, b, e, g og i.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan foreta tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 2 – Vernekart

Vedlegg 3 – Innkomne merknader til høringen